

C/2024/6822

29.11.2024

ZALECENIE RADY

z dnia 21 października 2024 r.

w sprawie polityki gospodarczej, polityki budżetowej, polityki zatrudnienia i polityki strukturalnej Litwy

(C/2024/6822)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 3 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽²⁾, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (zwany dalej „Instrumentem”), weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej Instrument przyczynia się do osiągnięcia odbudowy gospodarczej i społecznej oraz do wdrażania zrównoważonych reform i inwestycji, w szczególności reform i inwestycji, których celem jest promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz Unii i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.
- (2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 ⁽³⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie REPowerEU”), które zostało przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r., ma na celu stopniowe redukcje zależności Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. Pomogłoby to w osiągnięciu bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Litwa dodała do swojego krajowego planu odbudowy i zwiększania odporności nowy rozdział REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU.

⁽¹⁾ Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj>).

- (3) W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała komunikat pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.”, aby pomóc w podejmowaniu decyzji politycznych i stworzyć warunki ramowe dla zwiększenia wzrostu gospodarczego. W komunikacie tym określono ramy konkurencyjności pod względem dziewięciu wzajemnie potęgujących się czynników. Wśród tych czynników na pierwszy plan wysuwają się: dostęp do kapitału prywatnego, badania naukowe i innowacje, edukacja i umiejętności oraz funkcjonujący jednolity rynek jako najważniejsze obszary polityki, których powinny dotyczyć reformy i inwestycje mające sprostać obecnym wyzwaniom związanym z produktywnością, a także wzmocnić długoterminową konkurencyjność Unii i jej państw członkowskich. W dniu 14 lutego 2024 r. Komisja wydała komunikat zatytułowany „Roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku i konkurencyjności za 2024 r.”. W komunikacie tym wyszczególniono mocne i słabe strony europejskiego jednolitego rynku pod względem konkurencyjności i prześledzono rozwój sytuacji w skali roku pod kątem wskazanych dziewięciu czynników konkurencyjności.
- (4) W dniu 21 listopada 2023 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego (2024), rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2024 r. W dniu 22 marca 2024 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego (2024) skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 21 listopada 2023 r., działając na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011⁽⁴⁾, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania (2024), w którym nie wskazano Litwy jako jednego z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła także opinię w sprawie projektu planu budżetowego Litwy na 2024 r. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro oraz wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu (2024), w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro⁽⁵⁾ (zwane dalej „zaleceniem dla strefy euro (2024)”) w dniu 12 kwietnia 2024 r. oraz wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu w dniu 11 marca 2024 r.
- (5) W dniu 30 kwietnia 2024 r. weszły w życie nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego. Ramy te obejmują nowe rozporządzenie (UE) 2024/1263 w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego, zmienione rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97⁽⁶⁾ w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu i zmienioną dyrektywę Rady 2011/85/UE⁽⁷⁾ w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich. Nowe ramy zarządzania gospodarczego mają na celu wspieranie zdrowych i stabilnych finansów publicznych, zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu i odporności poprzez reformy i inwestycje, a także zapobieganie nadmiernym deficytom publicznym. Nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego promują także poczucie odpowiedzialności na poziomie krajowym i koncentrują się w większym stopniu na perspektywie średniookresowej, a jednocześnie na skuteczniejszym i spójniejszym egzekwowaniu przepisów. Każde państwo członkowskie musi przedłożyć Radzie i Komisji krajowy średniookresowy plan budżetowo-strukturalny. Krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne zawierają zobowiązania państwa członkowskiego dotyczące polityki budżetowej, reform i inwestycji zaplanowane na okres najbliższych 4 lub 5 lat, w zależności od zwykłej długości kadencji ustawodawcy krajowego. Ścieżka wydatków netto⁽⁸⁾ w ramach krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego musi spełniać wymogi określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, w tym wymogi dotyczące wprowadzenia lub utrzymania prawdopodobnej tendencji spadkowej długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do końca okresu dostosowawczego lub utrzymania długu na ostrożnym poziomie poniżej 60 % produktu krajowego brutto (PKB) oraz sprowadzenia lub utrzymania deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB, w średnim okresie. W przypadku gdy państwo członkowskie zobowiąże się do wdrożenia odpowiedniego pakietu reform i inwestycji zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, okres dostosowawczy może zostać przedłużony o maksymalnie 3 lata. Aby pomóc w przygotowaniu tych krajowych średniookresowych planów budżetowo-strukturalnych, w dniu 21 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała wskazówki dotyczące informacji, jakie państwa członkowskie mają przedstawiać w swoich krajowych średniookresowych planach budżetowo-strukturalnych i rocznych sprawozdaniach z postępów. Zgodnie z art. 5 i 36 rozporządzenia (UE) 2024/1263 Komisja w stosownych przypadkach przekazała państwom członkowskim trajektorie referencyjne i informacje techniczne. Państwa członkowskie muszą przedłożyć swoje krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne do dnia 20 września 2024 r., chyba że dane państwo członkowskie i Komisja uzgodnią przedłużenie tego terminu o rozsądny okres. Państwa członkowskie – zgodnie ze swoimi

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>).

⁽⁵⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 kwietnia 2024 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj>).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj>).

⁽⁷⁾ Dyrektywa Rady 2011/85/UE z dnia 8 listopada 2011 r. w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 41, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj>).

⁽⁸⁾ Wydatki netto zgodnie z definicją w art. 2 pkt 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263: „Wydatki netto” oznaczają wydatki publiczne po skorygowaniu o (i) wydatki z tytułu odsetek, (ii) działania dyskrecyjne na stronie dochodów, (iii) wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, (iv) krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, (v) cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz (vi) działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

krajowymi ramami prawnymi – mogą poddać projekt krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego pod dyskusję na forum parlamentu krajowego, zwrócić się do niezależnej instytucji fiskalnej o wydanie opinii oraz przeprowadzić konsultacje z partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi podmiotami krajowymi.

- (6) W 2024 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal przebiega w sposób zgodny z wdrażaniem Instrumentu. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te przyczyniają się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów wydanych w ostatnich latach lub znacznej części tych wyzwań. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020, 2022 i 2023 pozostają równie aktualne w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które zostały uzupełnione, zaktualizowane lub zmienione zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (7) W dniu 14 maja 2021 r. Litwa przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny określonymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 28 lipca 2021 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Litwy⁽⁹⁾, którą to decyzję zmieniono dnia 9 listopada 2023 r. zgodnie z przepisami art. 18 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 w celu zaktualizowania maksymalnego wkładu finansowego z tytułu bezzwrotnego wsparcia finansowego, a także w celu włączenia rozdziału REPowerEU⁽¹⁰⁾. Uruchomienie transz jest uzależnione od przyjęcia przez Komisję decyzji zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241, stwierdzającej, że Litwa osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.
- (8) W dniu 19 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe na 2024 r. dotyczące Litwy. Oceniono w nim postępy Litwy we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2023 oraz podsumowano realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Litwę. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w odniesieniu do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Litwy we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (9) Zgodnie z danymi zweryfikowanymi przez Eurostat deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Litwy, który w 2022 r. wynosił 0,6 % PKB, wzrósł do 0,8 % w 2023 r., a dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrósł z poziomu 38,1 % PKB na koniec 2022 r. do 38,3 % na koniec 2023 r.
- (10) W dniu 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła⁽¹¹⁾ Litwie podjęcie działań w celu zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki fiskalnej⁽¹²⁾, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Litwie zalecono gotowość do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Zalecono jej również zwiększenie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu oraz innych funduszy unijnych. Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej⁽¹³⁾ w 2023 r. był ekspansywny, na poziomie 0,6 % PKB, w kontekście wysokiej inflacji. Wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. miał zasadniczo neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej, wynoszący -0,2 % PKB. Obejmuje to wzrost o 0,1 % PKB kosztów zapewnienia tymczasowej ochrony osobom przesiedlonym z Ukrainy. Wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych w 2023 r. był zgodny z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. Zasadniczo neutralny wpływ

⁽⁹⁾ ST 10477/21 INIT; ST 10477/21 ADD 1.

⁽¹⁰⁾ Decyzja wykonawcza Rady z dnia 9 listopada 2023 r. zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 28 lipca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Litwy (ST 14637/23 INIT; ST 14637/23 ADD 1).

⁽¹¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2022 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2022 r. (Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 120).

⁽¹²⁾ Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2024 r. średniookresowy wzrost produktu potencjalnego Litwy w 2023 r., wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się – w oparciu o średnią rzeczywistą stopę wzrostu potencjalnego z 10 lat oraz deflator PKB z 2023 r. – na 10,5 % w ujęciu nominalnym.

⁽¹³⁾ Kurs polityki fiskalnej jest zdefiniowany jako miara rocznej zmiany sytuacji budżetowej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Ma on na celu ocenę impulsu dla gospodarki wynikającego z polityk fiskalnych, zarówno tych finansowanych ze środków krajowych, jak i z budżetu UE. Miernikiem kursu polityki fiskalnej jest różnica między (i) potencjalnym wzrostem w perspektywie średnioterminowej a (ii) zmianą poziomu wydatków pierwotnych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów (z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19) oraz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.

bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych wynikał z obniżenia o 0,9 pp. kosztów środków wsparcia (ukierunkowanych i nieukierunkowanych) dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w odpowiedzi na podwyżki cen energii. Głównymi czynnikami napędzającymi wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych ze środków krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) były wynagrodzenia w sektorze publicznym, świadczenia społeczne oraz renty i emerytury. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych wyniosły w 2023 r. 1,2 % PKB. Inwestycje finansowane z zasobów krajowych wyniosły w 2023 r. 3,5 % PKB, co oznacza wzrost o 0,9 pp. w porównaniu z 2022 r. Litwa sfinansowała dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu oraz innych funduszy unijnych. Litwa sfinansowała inwestycje publiczne na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, takie jak instalacja czterech magazynów energii w celu zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności litewskiego systemu elektroenergetycznego. Te inwestycje publiczne są częściowo finansowane z Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.

- (11) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. realny PKB wzrośnie o 2,0 % w 2024 r. i 2,9 % w 2025 r., a inflacja mierzona przez zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych (HICP) wyniesie 1,9 % w 2024 r. i 1,8 % w 2025 r.
- (12) W prognozie Komisji z wiosny 2024 r. przewiduje się deficyt publiczny w wysokości 1,8 % PKB w 2024 r., natomiast relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 38,9 % do końca 2024 r. Wzrost deficytu w 2024 r. wynika ze wzrostu wydatków, któremu nie towarzyszy równie wysoki wzrost dochodów. Wydatki rosną z powodu indeksacji świadczeń emerytalnych i społecznych, wzrostu wynagrodzeń w sektorze publicznym, transferów bieżących dokonywanych przez rząd oraz wydatków z tytułu odsetek. Przewiduje się, że płace w sektorze publicznym będą rosły w tempie podobnym do tempa wzrostu płac w sektorze prywatnym, tak by utrzymać konkurencyjność sektora publicznego jako pracodawcy. Zgodnie z szacunkami Komisji prognozuje się, że kurs polityki fiskalnej w 2024 r. będzie ekspansywny, na poziomie 1,6 % PKB.
- (13) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. wydatki mające zostać sfinansowane za pomocą bezzwrotnego wsparcia (zwanego dalej „dotacjami”) z Instrumentu wyniosą w 2024 r. 0,8 % PKB, podczas gdy w 2023 r. finansowane w ten sposób wydatki wynosiły 0,3 % PKB. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu umożliwią wysokiej jakości inwestycje i reformy zwiększające produktywność bez wywierania bezpośredniego wpływu na saldo lub dług sektora instytucji rządowych i samorządowych Litwy. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. oczekuje się, że wydatki pokrywane z pożyczek w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności wyniosą w 2024 r. 0,5 % PKB, podczas gdy w 2023 r. finansowane w ten sposób wydatki wynosiły 0,0 % PKB.
- (14) W dniu 14 lipca 2023 r. Rada zaleciła⁽¹⁴⁾ Litwie utrzymanie stabilnej sytuacji fiskalnej w 2024 r. Państwa członkowskie zostały poproszone, aby przy wykonywaniu swoich budżetów na 2023 r. i przygotowywaniu projektów planów budżetowych na 2024 r. uwzględniły fakt, że Komisja proponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu, na podstawie danych dotyczących wyników za 2023 r. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. wynik strukturalny Litwy wyniesie -0,8 % PKB w 2024 r., podczas gdy w 2023 r. wynosił 0,1 %, a tym samym pozostaje zbliżony do średniookresowego celu budżetowego tego państwa, którym jest wynik strukturalny na poziomie -1,0 % PKB. Jest to zgodne z zaleceniami Rady.
- (15) Ponadto Rada zaleciła Litwie, aby w latach 2023 i 2024 podjęła działania w celu jak najszybszego wycofania obowiązujących nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii. Rada zaleciła też, aby w przypadku gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia nowych lub dalszego stosowania dotychczasowych środków wsparcia, Litwa zapewniła, by takie środki wsparcia były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii. Zgodnie z prognozą Komisji z wiosny 2024 r. koszt budżetowy netto⁽¹⁵⁾ nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii szacowany jest na poziomie 0,3 % PKB w 2023 r. i ma wynieść poniżej 0,1 % w 2024 r. i 0,0 % w 2025 r. W szczególności w 2024 r. pozostanie w mocy wyrównanie z tytułu podatku VAT naliczanego od energii cieplnej i ciepłej wody dla gospodarstw domowych. Nadzwyczajne środki wsparcia w dziedzinie energii zostały wycofane w latach 2023 i 2024. Jest to zgodne z zaleceniami Rady.
- (16) Oprócz tego Rada zaleciła też Litwie utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych z zasobów krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. inwestycje publiczne finansowane z zasobów krajowych spadną z 3,5 % PKB w 2023 r. do 3,3 % PKB w 2024 r. Wynika to z wyjątkowo wysokich inwestycji w infrastrukturę, które miały miejsce w 2023 r., m.in. w zakresie obronności i bezpieczeństwa. Dla porównania: w latach 2019–2022 inwestycje publiczne finansowane z zasobów krajowych wynosiły średnio 2,8 % PKB. Biorąc pod uwagę te dodatkowe czynniki, ocenia się, że inwestycje publiczne w 2024 r. są zgodne z zaleceniem Rady Jeżeli chodzi o wydatki publiczne finansowane z dochodów z funduszy

⁽¹⁴⁾ Zalecenie Rady z dnia 14 lipca 2023 r. w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2023 r. (Dz.U. C 312 z 1.9.2023, s. 135).

⁽¹⁵⁾ Te dane liczbowe odzwierciedlają poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, z uwzględnieniem dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – po odliczeniu dochodów z podatków od nieoczekiwanych zysków dostawców energii.

unijnych, w tym z dotacji w ramach Instrumentu, spodziewane jest z kolei, że wzrosną one z 1,2 % PKB w 2023 r. do 1,8 % PKB w 2024 r.

- (17) Na podstawie środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy i przy założeniu niezmiennego kursu polityki deficyt publiczny w 2025 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2024 r. ma wynieść 2,2 % PKB. Wzrost deficytu w 2025 r. wynika głównie z rosnących wydatków socjalnych w związku z indeksacją świadczeń emerytalnych i społecznych, przewiduje się natomiast, że dochody pozostaną na niezmiennym poziomie (jako odsetek PKB). Przewidywany wzrost dochodów ze składek na ubezpieczenia społeczne i podatków pośrednich zostanie zniwelowany przez spadek dochodów z podatków od osób prawnych w związku ze stopniowym wycofywaniem „tymczasowej składki solidarnościowej” pobieranej obecnie od banków⁽¹⁶⁾, a także przewidywanym spadkiem dochodów z odsetek, ponieważ rząd planuje zmniejszyć swoje depozyty gotówkowe w banku centralnym. Relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 41,6 % do końca 2025 r., do czego przyczynia się rosnący deficyt.
- (18) Dochody podatkowe Litwy wyrażone jako udział w PKB wzrosły w 2023 r., ale są znacznie niższe od średniej unijnej. Ogranicza to dostępność środków finansowych na wydatki publiczne w dziedzinie opieki zdrowotnej, ochrony socjalnej i ogólnych usług użyteczności publicznej. W 2022 r. dochody z podatków od majątku, które należą do podatków najmniej niekorzystnych dla wzrostu, wyniosły zaledwie 0,3 % PKB, w przybliżeniu siedmiokrotnie mniej niż średnia unijna. Pobór podatków od kapitału na Litwie wyniósł mniej niż połowę średniej unijnej (jako udział w PKB), jej podatki od transportu należały do najniższych w Unii, kraj ten jest także jednym z niewielu państw członkowskich, w których nie płaci się rocznego podatku od środków transportowych. Wydatki publiczne na ochronę socjalną wzrosły w 2023 r., ale wciąż są znacznie niższe od średniej unijnej. Przekłada się to na stosunkowo niskie poziomy świadczeń społecznych i ich ograniczony zakres; dotyczy to m.in. emerytur, które należą do najniższych w Unii w relacji do dochodów z zatrudnienia⁽¹⁷⁾. Wydatki na ogólne usługi użyteczności publicznej są szczególnie niskie – wysokość przeznaczanych nie środków (wyrażona jako odsetek PKB) wynosi mniej niż połowę średniej unijnej. Skutkami niedostatecznych środków finansowych na opiekę zdrowotną są wysoki poziom niezaspokojonych potrzeb w zakresie opieki medycznej, szczególnie w przypadku grup ludności o niskich dochodach, duża zależność od płatności własnych pacjentów oraz niemożność zaoferowania konkurencyjnych wynagrodzeń i warunków zatrudnienia pracownikom ochrony zdrowia.
- (19) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/241 i kryterium 2.2 załącznika V do tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Oczekuje się, że te reformy i inwestycje przyczynią się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów lub znacznej części tych wyzwań. Ze względu na krótkie ramy czasowe szybkie przystąpienie do skutecznej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału REPowerEU, jest nieodzowne dla zwiększenia długoterminowej konkurencyjności Litwy dzięki zielonej i cyfrowej transformacji, przy jednoczesnym zapewnieniu sprawiedliwości społecznej. Aby zrealizować do sierpnia 2026 r. zobowiązania przewidziane w planie na rzecz odbudowy i zwiększania odporności, Litwa musi kontynuować wdrażanie reform, w szczególności reformy podatkowej, i inwestycji, podejmując stosowne wyzwania. Systematyczne angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje nieodzowne dla zapewnienia szerokiego poczucia odpowiedzialności za pomyślną realizację planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (20) W ramach przeglądu śródkresowego programów polityki spójności Litwa ma obowiązek, zgodnie z art. 18 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2021/1060⁽¹⁸⁾, dokonać przeglądu poszczególnych programów wspieranych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), Fundusz Spójności oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) do marca 2025 r., biorąc pod uwagę m. in. wyzwania wskazane w zaleceniach dla poszczególnych krajów na 2024 r. oraz krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu. Przegląd ten stanowi podstawę ostatecznej alokacji finansowania unijnego w ramach poszczególnych programów. Litwa poczyniła wprawdzie postępy we wdrażaniu programów polityki spójności i Europejskiego filaru praw socjalnych, ale pozostają pewne wyzwania i utrzymują się znaczne dysproporcje regionalne między regionem stołecznym a resztą terytorium Litwy pod względem działalności gospodarczej, inwestycji i wskaźników społecznych. Przyspieszenie wdrażania programów polityki spójności jest niezwykle istotne. Priorytety uzgodnione w ramach programów pozostają aktualne. Ważne jest, aby dalej mieć na uwadze dysproporcje regionalne i skoncentrować się na okręgach, które pozostają w tyle. Nadal istotna jest poprawa jakości i dostępu do edukacji (m.

⁽¹⁶⁾ W dniu 18 czerwca 2024 r. parlament Litwy przedłużył „tymczasową składkę solidarnościową” o rok – do końca 2025 r. Przewidywane dodatkowe dochody (około 0,1 % PKB) nie zostały uwzględnione w wiosennej prognozie Komisji z 2024 r.

⁽¹⁷⁾ Na Litwie emerytury nie podlegają opodatkowaniu, nie opłaca się też składek na ubezpieczenie społeczne. Porównanie dotyczy emerytur netto i dochodów brutto z tytułu zatrudnienia.

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizyjowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

in. przez wdrożenie europejskiej gwarancji dla dzieci) oraz usług społecznych i zdrowotnych. Litwa może również wykorzystać inicjatywę „Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy”, ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795⁽¹⁹⁾, jako dźwignię do wspierania transformacji przemysłu przez rozwój i produkcję innowacji cyfrowych i typu „deep tech” o wysokiej wartości dodanej, a także czystych i zasobooszczędnych technologii i biotechnologii, w tym w dziedzinie obronności i produktów podwójnego zastosowania.

- (21) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz w ramach innych funduszy unijnych Litwa stoi w obliczu kilku dodatkowych wyzwań, które dotyczą systemu ochrony zdrowia, systemu emerytalnego, konkurencyjności, usług użyteczności publicznej, a także zarządzania środowiskiem i zasobami.
- (22) Zakres usług profilaktycznych, wczesnej diagnostyki i podstawowej opieki zdrowotnej jest na Litwie ograniczony, a w zespołach podstawowej opieki zdrowotnej brakuje odpowiednich kompetencji. W rezultacie wskaźniki zgonów możliwych do uniknięcia dzięki profilaktyce i interwencji medycznej są wysokie. Na sytuację tę mają wpływ zarówno niedociągnięcia w zakresie profilaktyki, badań przesiewowych i prowadzenia leczenia, jak i behawioralne czynniki ryzyka. Wydatki na opiekę zdrowotną nadal należą do najniższych w Unii (w 2021 r. zaledwie 68,6 % tych wydatków było finansowanych ze środków publicznych). Litwa zaczyna wprowadzać środki ustawodawcze i realizować inwestycje w celu wzmocnienia podstawowej i profilaktycznej opieki zdrowotnej, ale jak dotąd nie widać wyników tych działań.
- (23) Chociaż w ostatnich latach odnotowywano średnio wzrost wysokości świadczeń społecznych i emerytur, zdolność litewskiego systemu podatkowo-swiadczeniowego do zmniejszania ubóstwa (20,9 % w porównaniu z 16,5 % w Unii) i nierówności dochodowych (wskaźnik różnicowania kwintylowego S80/S20 wynoszący 6,39 w porównaniu z 4,74 dla Unii) pozostaje niewystarczająca. Adekwatność świadczeń emerytalnych w stosunku do dochodów sprzed emerytury uległa pogorszeniu i jest nadal krytycznie niska. W 2022 r. mediana dochodu do dyspozycji osób starszych (w wieku co najmniej 65 lat) wynosiła 65 % mediany dochodów sprzed emerytury⁽²⁰⁾, czyli o 15 punktów procentowych mniej niż średnia unijna. Różnica między dochodami sprzed emerytury a dochodami po przejściu na emeryturę powiększa się od 2014 r. W 2022 r. zagregowana stopa zastąpienia dochodów przez świadczenia emerytalne⁽²¹⁾, która mierzy wysokość emerytur jako odsetek wynagrodzeń otrzymywanych przed przejściem na emeryturę (przed potrąceniem podatku), była najniższa w Unii. Mimo że średnia wysokość emerytur wypłacanych z państwowego funduszu ubezpieczeń społecznych znacznie wzrosła (z 277 EUR w 2017 r. do 539 EUR w 2023 r.), nadal pozostaje poniżej progu ubóstwa (który w 2023 r. wynosił 564 EUR). Niska ogólna adekwatność świadczeń emerytalnych jest głównym czynnikiem ubóstwa wśród osób starszych. W 2022 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem wśród osób starszych był jednym z najwyższych w Unii (39,5 % na Litwie w porównaniu z 17,3 % w Unii). Pomimo postępów poczynionych w ostatnich latach ubóstwo energetyczne na Litwie pozostaje jednym z najwyższych w Unii. Odpowiedzenie na te wyzwania przyczyniłoby się także do wsparcia pozytywnej konwergencji społecznej zgodnie z analizą dotyczącą poszczególnych państw, przeprowadzoną na drugim etapie przez służby Komisji w oparciu o cechy ram konwergencji społecznej, której to analizy dokonano pilotażowo w 2024 r. Zgodnie z art. 3 ust. 3 lit. b rozporządzenia (UE) 2024/1263 europejski semestr ma obejmować sprawowany przez Komisję nadzór nad wdrażaniem wytycznych dotyczących zatrudnienia, dokonywany między innymi na podstawie ram służących identyfikacji zagrożeń dla konwergencji społecznej.
- (24) Na Litwie utrzymują się dysproporcje regionalne, spotęgowane przez niekorzystne zmiany demograficzne. Na Litwie występuje znacznie większa różnica między obszarami miejskimi i wiejskimi pod względem zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym niż średnio w Unii (10,7 pp. w porównaniu z 0,4 pp. w 2022 r., liczone jako różnica w odsetku ludności). Mniejszym gminom i gminom na obszarach oddalonych coraz trudniej jest zapewnić skuteczny dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, edukacji, usług społecznych, transportu, energii, zaopatrzenia w wodę i innych usług publicznych oraz przyspieszyć rozwój gospodarczy. Gminy nie nawiązują współpracy, aby łączyć fachową wiedzę i wspólnie prowadzić inwestycje, co umożliwiłoby zwiększenie skali działań oraz poprawę efektywności i skuteczności świadczenia usług publicznych. Rozdrobniony i nierównomiernie rozwinięty system transportu publicznego oraz brak połączeń wewnętrznych, transportu intermodalnego⁽²²⁾, planowania podróży i innych podstawowych usług pasażerskich utrudnia dostęp do miejsc pracy i usług publicznych, zwłaszcza w regionach oddalonych i wiejskich, co zwiększa różnice regionalne. Litwa posiada najsłabiej rozwiniętą i najmniej wykorzystaną sieć transportu publicznego w Unii: jedynie 5,3 % podróży

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241 (Dz.U. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

⁽²⁰⁾ Mediana dochodu do dyspozycji w grupie wiekowej 55–64 l.

⁽²¹⁾ Wskaźnik ten definiuje się jako stosunek mediany indywidualnej emerytury brutto w kategorii wiekowej 65–74 l. w stosunku do mediany indywidualnych zarobków brutto w kategorii wiekowej 50–59 l., z wyłączeniem innych świadczeń socjalnych.

⁽²²⁾ System transportowy, w ramach którego w celu odbycia podróży „od drzwi do drzwi” wykorzystuje się w zintegrowany sposób co najmniej dwa różne rodzaje transportu.

pasażerskich odbywa się środkami transportu publicznego, w tym 0,9 % koleją. Na Litwie istnieje duże pole do poprawy koordynacji systemu transportu publicznego zarówno na szczeblu regionalnym, jak i centralnym.

- (25) Litwa odnotowuje ograniczony wzrost wydajności, częściowo z powodu niedopasowania umiejętności. Państwo to może się wprawdzie pochwalić jednym z najwyższych wskaźników liczby osób z wyższym wykształceniem, ale dla 72 % litewskich przedsiębiorstw niedobór wykwalifikowanego personelu stanowi główną przeszkodę w realizowaniu długoterminowych inwestycji, a tylko 47 % absolwentów szkół wyższych znajduje pracę adekwatną do swojego poziomu wykształcenia. Zaangażowanie partnerów społecznych w opracowywanie programów nauczania oraz kontrola jakości programów studiów wyższych są nadal słabe. Sieć instytucji szkolnictwa wyższego nie została dostosowana do malejącej liczby studentów i po wejściu w życie w tym roku nowego systemu naboru na studia stanie przed kolejnymi wyzwaniami. Litwa przewidziała wprawdzie kilka projektów reorganizacji uczelni, konieczne są jednak dalsze wysiłki w celu zwiększenia efektywności sieci szkolnictwa wyższego i konsolidacji rozdrobnionego systemu badawczego.
- (26) W stosunku do średniej unijnej Litwa pozostaje w tyle pod względem różnych wskaźników w zakresie innowacji, takich jak intensywność badań i innowacji, partnerstwa publiczno-prywatne i inwestycje prywatne w badania naukowe i innowacje. W 2022 r. wydatki publiczne na badania i innowacje wyniosły 0,53 % PKB, osiągając najniższy poziom od 2007 r. Złożoność przepisów ogranicza dostęp środowisk akademickich i przedsiębiorstw do publicznych środków wspierających działalność badawczą i innowacyjną. Wielkość inwestycji prywatnych w badania i innowacje nie zmieniła się w ostatnich latach i jest trzykrotnie niższa od średniej unijnej. Sytuację pogarsza ograniczony dostęp do finansowania utrudniający rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich, które borykają się z ograniczoną dostępnością alternatywnych źródeł finansowania.
- (27) Efektywność litewskiej gospodarki, w szczególności sektora przemysłowego, pod względem wykorzystywania zasobów do tworzenia dobrobytu jest niższa od średniej unijnej. Efektywność wykorzystania zasobów utrzymuje się od 2018 r. na stałym poziomie, poniżej średniej unijnej, i charakteryzuje się większym śladem materiałowym. Wskaźnik powtórnego wykorzystania materiałów na Litwie był trzykrotnie niższy od średniej unijnej w 2022 r. (4,1 % w porównaniu z 11,5 %), a od 2018 r. nie odnotowano żadnych oznak poprawy. Oznacza to, że na Litwie około 96 % wszystkich zasobów materiałowych nie zostaje wykorzystanych ponownie, co wskazuje na znaczne pole do poprawy rozproszonego systemu sortowania i recyklingu odpadów oraz promowania wykorzystania materiałów wtórnych do tworzenia wartości ekonomicznej. Ponadto trzy czwarte powierzchni litewskich zasobów budowlanych powstało przed 1992 r., dlatego też cechuje je niska efektywność energetyczna i wysokie zużycie energii (co prowadzi do ubóstwa energetycznego). Poprawa produktywności zasobów może zmniejszyć zależność od niestabilnych rynków surowców, obniżyć koszty produkcji i tym samym zwiększyć konkurencyjność dzięki wzrostowi efektywności, przyczyniając się jednocześnie do zminimalizowania negatywnego wpływu na środowisko. Jednocześnie stan ochrony dwóch trzecich siedlisk chronionych na mocy unijnych przepisów jest niekorzystny, a tylko połowa całkowitej jednolitej części wód powierzchniowych cieszy się dobrym stanem ekologicznym. Litwa odnotowała znaczną utratę różnorodności biologicznej krajobrazu rolniczego. Przykładem tego jest spadek o niemal połowę populacji ptaków krajobrazu rolniczego w latach 2000–2020. Ponadto sektor rolny jest drugim co do wielkości emitentem gazów cieplarnianych na Litwie, a od 2005 r. jego emisje stale rosną. Lukę inwestycyjną w zakresie ochrony środowiska, która wystąpiła na Litwie w latach 2014–2020, oszacowano ogółem na 2,2 % PKB, czyli znacznie powyżej średniej unijnej wynoszącej 0,8 %. Ten stan rzeczy wskazuje, że nadal istnieje pole do większego dostosowania praktyk rolniczych do celów środowiskowych.
- (28) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła w 2024 r. państwom członkowskim będącym członkami strefy euro podjęcie działań, w tym poprzez ich plany odbudowy i zwiększania odporności, w celu wdrożenia zalecenia dla strefy euro (2024). W przypadku Litwy zalecenia 1, 2, 3 i 4 przyczyniają się do realizacji pierwszego, drugiego, trzeciego i czwartego zalecenia, przedstawionych w zaleceniu dla strefy euro na 2024 r.,

NINIEJSZY ZALECA Litwie podjęcie w latach 2024 i 2025 działań mających na celu:

1. Terminowe przedłożenie średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego. Ograniczenie – zgodnie z wymogami zreformowanego paktu stabilności i wzrostu – wzrostu wydatków netto ⁽²³⁾ w 2025 r. do wskaźnika umożliwiającego, między innymi, utrzymanie deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB oraz utrzymanie długu sektora instytucji rządowych i samorządowych na

⁽²³⁾ Zgodnie z art. 2 pkt 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263 „wydatki netto” oznaczają wydatki publiczne po skorygowaniu o wydatki z tytułu odsetek, działania dyskrecjonalne po stronie dochodów, wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

ostrożnym poziomie w średnim okresie. Zapewnienie dostatecznych środków finansowych na opiekę zdrowotną, ochronę socjalną i ogólne usługi użyteczności publicznej.

2. Zająć się odpowiednimi wyzwaniami, aby umożliwić kontynuowanie szybkiej i skutecznej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału REPowerEU, oraz zapewnić zakończenie reform i inwestycji do sierpnia 2026 r. Przyspieszenie wdrażania programów polityki spójności. W kontekście przeglądu śródkresowego tych programów – dalsze koncentrowanie się na uzgodnionych priorytetach przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości oferowanych przez inicjatywę „Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy” w zakresie poprawy konkurencyjności.
3. Poprawę wyników w zakresie zdrowia i zwiększenie odporności systemu opieki zdrowotnej przez wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej i rozszerzenie zakresu profilaktyki zdrowotnej. Zwiększenie adekwatności świadczeń emerytalnych przy jednoczesnym utrzymaniu stabilności systemu emerytalnego. Podjęcie problemu dysproporcji regionalnych przez promowanie współpracy między gminami w zakresie poprawy dostępu do usług publicznych, w tym transportu publicznego.
4. Podjęcie problemu niedopasowania umiejętności przez lepsze dostosowanie szkolnictwa wyższego do potrzeb rynku pracy. Ułatwianie inwestycji prywatnych w badania naukowe i innowacje. Zwiększenie produktywności zasobów z myślą o postępach na drodze ku gospodarce o obiegu zamkniętym.

Sporządzono w Luksemburgu dnia 21 października 2024 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

NAGY I.